

המלחמה של ישראל נגד עיתונאים

כשאתה מבצע פשע, אתה לא רוצה להיתפס במצלמה. בעזה, העיתונאים היו העדים החיים האחרונים לרצח עם — בני אדם לכודים בתנאים הקשים ביותר, שנאלצו לתעד את הטבח של עמם, חבריהם ומשפחותיהם.

לא הייתה להם הפריבילגיה לסגת. הרחובות שצילמו היו הרחובות שלהם. ההלוויות שצילמו היו של שכניהם, חבריהם, קרוביהם. הם אכלו מאותם מאגרי מזון הולכים ופוחתים, שתו מאותם מים מזוהמים, וישנו באותם מקלטים מאולתרים.

כל שידור, כל תמונה, כל פוסט ברשתות החברתיות ששיתפו היה מעשה של התרסה נגד מכונת המחיקה. ואחד אחרי השני, הם ניצודו ונרצחו.

זה לא ערפל המלחמה. זו השמדה מחושבת של אלה שמעזים לחשוף אותה.

הוכחות סטטיסטיות

הסכסוך בעזה מאז ה-7 באוקטובר 2023 יצר את שיעור התמותה הגבוה ביותר של עיתונאים בהיסטוריה המתועדת: **130.81 עיתונאים נהרגו בשנה**. במלחמות אחרות, המספר לעיתים רחוקות חורג מספרות חד-ספרתיות.

סטיית התקן של מקרי מוות של עיתונאים בשנה על פני סכסוכים גלובליים היא כה קטנה, עד שהמספר של עזה מייצר **ציון z של 96.82** — הרבה מעבר לסף 3σ המשמש בניתוח מדעי לדחיית ההשערה האפסית. במילים פשוטות: אין סיכוי סטטיסטי שזה אקראי. זו אנומליה, ובהקשר של האיסור המוחלט על עיתונות זרה בעזה, היא מצביעה ישירות על מיקוד מכוון.

מלחמה	משך (שנים)	עיתונאים שנהרגו	עיתונאים שנהרגו/שנה
מלחמת האזרחים הסינית	4.34	2	0.46
מלחמת קוריאה	3.09	5	1.62
מלחמת וייטנאם	19.50	63	3.23
מלחמת אלג'יריה	7.68	4	0.52
מלחמת האזרחים הלבנונית	15.59	16	1.03
המלחמה הסובייטית-אפגנית	9.17	7	0.76
מלחמת המפרץ הראשונה	0.58	3	5.17
מלחמות יוגוסלביה	10.38	14	1.35
מלחמת צ'צ'ניה הראשונה	1.73	6	3.47
מלחמת צ'צ'ניה השנייה	9.70	6	0.62
מלחמת עיראק	8.84	31	3.51
מלחמה באפגניסטן	19.75	23	1.16
מלחמת קונגו השנייה	4.96	4	0.81
הסכסוך בדארפור	*22.17	10	0.45

מלחמה	משך (שנים)	עיתונאים שנהרגו	עיתונאים שנהרגו/שנה
מלחמת האזרחים הסורית	14.49*	35	2.42
מלחמת האזרחים בלוב (2011)	0.69	2	2.90
מלחמת האזרחים בתימן	10.52*	12	1.14
הסכסוך בעזה	1.85	242	130.81

*סכסוכים מתמשכים נכון ל-11 באוגוסט 2025.

השלכות משפטיות

המשפט ההומניטרי הבינלאומי חד-משמעי. **סעיף 79** של הפרוטוקול הנוסף הראשון (1977) מגן במפורש על עיתונאים כעל אזרחים, אלא אם כן הם משתתפים ישירות בלחימה. **סעיף 27 של אמנת ז'נבה הרביעית** מחייב יחס אנושי לכל האזרחים. **סעיף 51 של הפרוטוקול הנוסף הראשון** אוסר על כל תקיפה של אזרחים. **סעיף 8(2)(b)(i) של חוק רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי** מגדיר מיקוד מכוון של אזרחים כפשע מלחמה.

כלל 34 של המשפט ההומניטרי המנהגי אוסר לחלוטין תקיפות על עיתונאים. הגנות אלו מחוזקות על ידי **סעיף 19 של ההכרזה האוניברסלית לזכויות האדם וסעיף 19 של האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות**, המבטיחים את הזכות לחפש, לקבל ולשתף מידע.

בעזה, חוקים אלה נקרעים לגזרים. האיסור הממלכתי על עיתונות זרה, בשילוב עם הרג ממוקד של כמעט כל כתב מקומי בולט, אינו מקרי — זו אסטרטגיית דיכוי.

מחקרי מקרה

שמות אלה הם יותר מאשר רשומות ברשימת נפגעים. אלה חיים שנקטעו באמצע משפט — אנשים שנשאו מצלמות במקום רובים, מיקרופונים במקום תחמושת. כל אחד מהם נשא את הנטל הכפול הבלתי אפשרי של לשרוד רצח עם תוך כדי תיעודו לעולם. הם לא עבדו ממקום בטוח של משרדים מרוחקים; משרדיהם היו הרחובות תחת הפצצות, מסדרונות בתי החולים עמוסי הפצועים, הריסות הבתים שהפכו לקברים. כדי להבין את היקף הכוונה של מלחמת ישראל נגד עיתונאים, עלינו להתחיל בסיפוריהם של אלה שהושתקו — לא כסטיסטיקות, אלא כבני אדם.

חוסאם שבאט

חוסאם שבאט היה בן 23, כתב פלסטיני בצפון עזה עבור אל-ג'זירה מובאשר ותורם ל-Drop Site News שבסיסו בארה"ב. הוא נולד בבית חנוך, גדל תחת מצור, אך עדיין נשא חלומות רגילים — לסיים את לימודיו, לעבוד, לחיות יום אחד ללא מחסומים ומגבלות עוצר.

חלומות אלה השתנו לאחר ה-7 באוקטובר 2023. במשך 18 חודשים, חוסאם תיעד את זוועות המלחמה בצפון עזה דקה אחר דקה. הוא סיקר התקפות אוויריות, עקירה המונית, רעב והרס של מסעדת משפחתו. הוא איבד יותר משלושים קרובי משפחה, אך מעולם לא הפסיק לעבוד. לעיתים קרובות ישן בבתי ספר, על מדרכות או באוהלים. הוא סבל מרעב במשך חודשים. הוא קיבל איומי מוות באופן קבוע.

ב-24 במרץ 2025, ימים ספורים לאחר שישראל סיימה הפסקת אש קצרה, חוסאם ראיין תושב לפני שנסע לבית החולים האנדדוני בבית להיה לשידור חי. הוא לבש את אפוד העיתונות שלו, שסומן בבירור. מכוניתו,

שחנתה בקרבת מקום, הייתה מוכנה לנסיעה.

מפעיל מזל"ט ישראלי — כמעט בוודאות מסוגל לזהות אותו — ירה טיל בודד. הוא פגע ליד מכוניתו והרג אותו במקום. העיתונאי אחמד אל-בורש, שנמצא במרחק של 50 מטרים בלבד, עמד להצטרף אליו. ההתקפה לא הייתה ארטילריה אקראית; זה היה רצח מכוון ממכונה מרחפת ומתצפת.

מילותיו האחרונות, שהוכנו למקרה מותו, היו:

"אם אתה קורא את זה, זה אומר שנרצחתי — ככל הנראה באופן ממוקד — על ידי כוחות הכיבוש הישראליים. כשכל זה התחיל, הייתי בן 21 בלבד — סטודנט באוניברסיטה עם חלומות כמו כל אחד אחר. ב-18 החודשים האחרונים הקדשתי כל רגע מחיי לעמי. תיעדתי את הזוועות בצפון עזה דקה אחר דקה, נחוש להראות לעולם את האמת שהם ניסו לקבור. ישנתי על מדרכות, בבתי ספר, באוהלים — בכל מקום שיכולתי. כל יום היה מאבק להישרדות. סבלתי רעב במשך חודשים, אך מעולם לא עזבתי את צד עמי.

בשם אלוהים, מילאתי את חובתי כעיתונאי. סיכנתי הכל כדי לדווח על האמת, ועכשיו, סוף סוף, אני במנוחה — משהו שלא ידעתי ב-18 החודשים האחרונים. עשיתי כל זאת כי אני מאמין במטרה הפלסטינית. אני מאמין שהארץ הזו היא שלנו, והיה זה הכבוד הגדול ביותר בחיי למות תוך הגנה עליה ושירות לעמה.

כעת אני מבקש מכם: אל תפסיקו לדבר על עזה. אל תתנו לעולם להסיט את מבטו. המשיכו להילחם, המשיכו לספר את סיפורינו — עד שפלסטין תהיה חופשית.

— בפעם האחרונה, חוסאם שבאט, מצפון עזה."

פאטמה חסונה

פאטמה חסונה הייתה בת 25, ילידת עיר עזה ואחת מהצלמות העיתונאיות המעטות שנותרו בעבודה באזור. בוגרת לימודי מולטימדיה במכללה האוניברסיטאית למדעים יישומיים, היה לה חוש חד ללכידת חוסן בתוך הרס.

צילומיה לא היו רק תמונות — הם היו שברים של חיים תחת מצור. ילדים רודפים זה אחר זה ברחובות מפוצצים. נשים לשות לחם בתוך קליפה של מטבח הרוס. אב מחזיק את גופו הקטן של בנו עטוף בתכריך לבן. עבודותיה הופיעו בעיתונים בינלאומיים ובסרט התיעודי של 2025 **שים את נשמתך בידך וצעד**, שנבחר לפסטיבל קאן.

היא הייתה מאורסת ולעיתים התבדחה עם חברים על איזה סוג של שמלת כלה היא עשויה ללבוש, אפילו כשנשאה את מצלמתה לאזורים מסוכנים. באפריל 2025, היא אמרה לבמאי הסרט התיעודי שהיא תשתתף בהקרנה בקאן — אך תחזור לעזה, כי "עמי זקוק לי כאן".

ב-16 באפריל 2025, טילים ישראליים פגעו בדירת משפחתה בקומה השנייה של בניין בן חמש קומות בצפון עזה. פאטמה, שישה מבני משפחתה ואחותה הורה נהרגו מיד. Forensic Architecture קבע כי ההתקפה לא הייתה נזק משני, אלא פגיעה ישירה בדירתה. היא כתבה פעם: "אם אמות, אני רוצה מוות רועש". היא קיבלה כזה. העולם צריך רק להקשיב.

אנאס אל-שריף

אנאס אל-שריף היה בן 28, אחד מהכתבים המוכרים ביותר של אל-ג'זירה בעזה. ממחנה הפליטים ג'באליה, הוא חי את כל חייו תחת מצור. בדצמבר 2023, אביו נהרג בהתקפה אווירית ישראלית. חברים

דחקו בו לפנות את צפון עזה. הוא סירב. "אם אעזוב", הוא אמר, "מי יספר את הסיפור?"

הדיווחים של אנאס הגיעו למאות אלפים דרך X וטלגרם. הוא צילם מיד לאחר הפצצות, קולו יציב אפילו כשההדים של הפיצוצות נשמעו. הוא דיווח משכונות מוכות רעב, מבתי חולים מאולתרים ומתהלכות לוויה. הוא הפך לסמל של התרסת עזה — ומטרה ברורה.

ב-10 באוגוסט 2025, הוא וחמישה עיתונאים אחרים היו בתוך אוהל ליד בית החולים אל-שיפא, מקום ידוע לעיתונות. טיל ישראלי פגע ישירות והרג את כולם.

ההודעה האחרונה שלו, שהוכנה באפריל 2025, פורסמה לאחר מותו:

"זו צוואתי והודעתי האחרונה. אם מילים אלו מגיעות אליכם, דעו שישראל הצליחה להרוג אותי ולהשתיק את קולי. ראשית, שלום עליכם ורחמי אללה וברכותיו.

אללה יודע שנתתי את כל מאמציי וכל כוחי כדי להיות תמיכה וקול לעמי, מאז שפתחתי את עיניי לחיים בסמטאות וברחובות של מחנה הפליטים ג'באליה. תקוותי הייתה שאללה יאריך את חיי כדי שאוכל לחזור עם משפחתי ואהוביי לעיר המקורית שלנו, אסקלאן הכבושה (אל-מג'דל). אבל רצון אללה קדם, והחלטתו סופית. חייתי את הכאב בכל פרטיו, טעמתי סבל ואובדן פעמים רבות, אך מעולם לא היססתי להעביר את האמת כפי שהיא, ללא עיוות או זיוף — כדי שאללה יעיד נגד אלה ששתקו, אלה שקיבלו את הרגנו, אלה שחנקו את נשימתנו, ולבם לא נרעד משאריות הילדים והנשים שלנו המפוזרות, מבלי לעשות דבר כדי לעצור את הטבח שעמו התמודד עמנו במשך יותר משנה וחצי.

אני מפקיד בידיכם את פלסטין — תכשיט הכתר של העולם המוסלמי, פעימת הלב של כל אדם חופשי בעולם הזה. אני מפקיד בידיכם את עמה, את ילדיה המדוכאים והחפים מפשע שלא היה להם זמן לחלום או לחיות בביטחון ובשלום. גופותיהם הטהורים נמעכו תחת אלפי טונות של פצצות וטילים ישראליים, נקרעו לגזרים והתפזרו על הקירות.

אני קורא לכם לא לתת לשלשלאות להשתיק אתכם, ולא לגבולות להגביל אתכם. היו גשרים לשחרור הארץ ועמה, עד ששמש הכבוד והחירות תזרח מעל מולדתנו הגנובה. אני מפקיד בידיכם את הטיפול במשפחתי... בתי האהובה שם... בני היקר סלאח... אמי האהובה... וחברתי לכל החיים, אשתי האהובה, אום סלאח (ביאן). עמדו לצידם, תמכו בהם.

אם אמות, אמות איתן בעקרונותיי. אני מעיד בפני אללה שאני מרוצה מהחלטתו, בטוח בפגישה עמו, ובטוח שמה שיש אצל אללה הוא טוב יותר ונצחי. הו אללה, קבל אותי בין השהידים... אל תשכחו את עזה... ואל תשכחו אותי בתפילותיכם הכנות למחילה וקבלה.

— אנאס ג'מאל אל-שריף, 6 באפריל 2025.

מסקנה

אלה לא היו מקרי מוות אקראיים. הם היו בני אדם — בנים, בנות, הורים, חברים — שעבדו תחת מצור, תחת הפצצות, תחת רעב, כדי להראות לעולם רצח עם בזמן אמת. הם אכלו את אותו מזון דל כמו שכניהם, התאבלו על אותם מתים, והלכו באותם רחובות זרועי הריסות. והם המשיכו להפעיל את המצלמות שלהם עד הרגע שבו הפכו לנושא של צילומים של מישהו אחר.

כאשר מדינה הורגת עיתונאים בהיקף כזה, היא לא משתיקה יחידים — היא רוצחת את האמת. מותם של חוסאם שבאט, פאטמה חסונה, אנאס אל-שריף ומאות אחרים הם מעשים מכוונים בקמפיין מתואם

למחוק את התיעוד של מה שקורה בעזה.

ההיסטוריה תזכור אותם. השאלה היחידה היא האם העולם יכבד אותם על ידי חיפוש צדק, או ינטוש אותם לשתיקה שרוצחיהם ניסו לכפות.